

Katolicki Uniwersytet Lubelski
Jana Pawła II
Wydział Teologii
Katedra Historii Kościoła w starożytności i patrologii
ks. mgr lic. Dawid Dudziak
promotor: ks. prof. dr hab. Piotr Szczur

„Bona etenim summa sunt spes, fides, caritas”. Cnoty teologalne jako fundament i centrum życia chrześcijańskiego w ujęciu Grzegorza Wielkiego na podstawie jego *Moralików*.

Streszczenie

Głównym zadaniem badawczym niniejszej dysertacji jest ukazanie aretologii chrześcijańskiej w nauczaniu papieża Grzegorza Wielkiego na podstawie jego głównego dzieła *Moralia in Iob*. Postanowiono zbadać jak papież rozumiał cnoty teologalne, czyli wiarę, nadzieję i miłość.

Praca składa się z pięciu rozdziałów, z których dwa pierwsze stanowią tło dla nauczania Grzegorza Wielkiego. Pierwszy obrazuje jak rozumieli cnotę ludzie żyjący przed Grzegorzem. Najpierw ukazano nauczanie filozofów starożytnych i ich rozumnie cnoty. Następnie przedstawiono nauczanie Pisma Świętego, zarówno Starego jak i Nowego Testamentu w temacie rozumienia cnoty. Na końcu zobrazowano, jak była pojmowana przez starożytnych pisarzy chrześcijańskich żyjących przed Grzegorzem Wielkim.

W drugim rozdziale została ukazana nauka papieska na temat cnoty w *Moraliach*. Temat został omówiony z zastosowaniem następującego schematu. Najpierw przedstawiono istotę cnoty, czyli czym ona jest, później jej cechy charakterystyczne i ostatecznie jej funkcje, jakie pełni w życiu chrześcijanina.

Rozdziały trzeci, czwarty i piąty są poświęcone cnotom teologalnym, czyli miłości, wierze i nadziei. Poszczególne cnoty zostały omówione dokładnie według takiego samego schematu, jaki został zastosowany przy ukazaniu cnoty jako takiej, czyli jaka jest istota omawianej wartości, jakie są jej cechy charakterystyczne i funkcje oraz czym skutkuje odrzucenie jej przez chrześcijanina. Dla możliwie najpełniejszego ukazania omawianego zagadnienia, w przypadku cnoty miłości rozwinięto charakterystykę przedstawiając jej specyfikację w trzech wymiarach: w doniesieniu do Boga, do relacji międzyludzkich i w

wymiarze ogólnym. Dokładnie taki sam podział został zastosowany przy omawianiu cnoty nadziei. Co więcej, w przypadku miłości i wiary ich funkcje zostały uszczegółowione na te, które są niezbędne w procesie poznawania Boga, w służbie jedności wspólnoty, w procesie własnego uświęcenia i te, które można określić jako ogólne.

Badając aretologię Grzegorza Wielkiego wykazano, jak papież rozumiał samo pojęcie cnoty, ale także jak definiował cnoty teologalne. Ponadto ukazano podział, jaki stosował Grzegorz, w rozróżnieniu na dobra najwyższe – czyli wiarę, nadzieję i miłość – a dobra względne, którymi są wszystkie pozostałe cnoty.

ks. Dawid Dudziński